

10.5.2017

Kysymyksiä ja vastauksia aktiivisen työnhaun velvoitteista

Työ- ja elinkeinoministeriössä valmistellaan aktiiviseen työnhakuun liittyviä muutoksia osana kasvupalvelu-uudistusta ja TE-toimistojen tehtävien siirtämistä maakunnille. Hallituksen esitysluonnos lähti lausunnoille 8.5.2017.

Mitä muutoksilla tavoitellaan?

Tavoitteena on tehostaa työnhakijoiden omatoimista ja aktiivista työnhakua, lisätä alueellista ja ammatillista liikkuvuutta sekä työttömyysetuuden vastikkeellisuutta.

Mitä aktiivisella työnhaulla tarkoitettaisiin?

Työnhakijalla on työttömyysturvalain mukaan nykyisinkin velvollisuus hakea aktiivisesti työtä. Uutta ehdotetussa mallissa on tarkempi määritelmä sille, mitä pidetään aktiivisena työnhakuna.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttäisi, että työnhakija hakee työttömänä ollessaan keskimäärin vähintään yhtä työpaikkaa viikossa. Aktiivista työnhakua seurattaisiin 12 viikon tarkastelujaksolla.

Missä tilanteessa aktiivista työnhakua ei edellytettäisi?

Työpaikan hakemista ei edellytettäisi sellaisilta viikoilta, jolloin työnhakija on ollut työssä tai työllistynyt yrittäjänä. Työajalla tai työllistymisen kestolla ei olisi merkitystä, vaan esimerkiksi lyhytkestoinen osa-aikatyö tai keikka yrittäjänä olisivat osoituksia aktiivisuudesta.

Työpaikkojen hakemista ei edellytettäisi myöskään sellaisten viikkojen aikana, joina työnhakija on osallistunut vähintään yhtenä päivänä työllistymistä edistäviin palveluihin. Työllistymistä edistäviä palveluja ovat (v. 2017) työvoimakoulutus, työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työkokeilu, kotoutujan omaehtoinen opiskelu ja kuntouttava työtoiminta.

Työnhakua ei edellytettäisi myöskään sellaisten viikkojen aikana, jolloin työnhakija on osallistunut muuhun maakunnan tai palveluntuottajan (v. 2019) järjestämään osaamista, työnhakua tai yrittäjyyttä tukevaan palveluun.

Aktiivista työnhakua ei edellytettäisi myöskään tilanteessa, jossa työnhakija on sairauden, tapaturman tai muun näihin rinnastettavan syyn takia estynyt hakemasta työtä.

Tuleeko työttömän hakea mitä tahansa työtä?

Työnhakijoita kannustetaan hakemaan laajasti sellaisia työpaikkoja, joiden saamisedellytykset he täyttävät. Työpaikat voivat olla maakunnan tai palveluntuottajan tarjoamia tai työnhakijan itsensä etsimiä työpaikkoja, jos työtarjouksia ei ole tehty. Työpaikat voivat olla julkiseen työnhakijayhteistyöhön (Työmarkkinatori) tai muulla tavoin avoimeksi ilmoitettuja taikka ns. piilotyöpaikkoja.

Entä jos työpaikkoja ei ole tarjolla?

Työttömiä kannustetaan hakemaan työtä laajasti, mikä tukee hallituksen tavoitetta lisätä alueellista liikkuvuutta ja osaavan työvoiman saatavuutta työnantajille.

Työn vastaanottamista kauempaa tuetaan liikkuvuusavustuksella, jonka myöntämisedellytyksiä on tarkoitus laajentaa mahdollisesti jo vuoden 2018 alusta.

Jos avoimia työpaikkoja tai työnhakijan työllistymistä edistäviä palveluita ei kuitenkaan ole tarjolla, työnhakija ja maakunta tai palveluntuottaja voisivat sopia muista tavoista, joilla työnhakija edistää omatoimisesti osaamistaan, työnhakuaan, työllistymistään tai yritystoiminnan aloittamista. Näiden tavoitteiden edistäminen voisi pitää sisällään myös esimerkiksi kotoutumiseen ja elämänhallintaan liittyviä toimia.

Miten työnhaun aktiivisuutta seurattaisiin?

Työnhakija ilmoittaisi hakemistaan paikoista verkkopalvelun kautta säännöllisesti vähintään kerran viikossa. Asiakkaat, joilla ei olisi mahdollisuutta käyttää verkkopalveluja, voisivat ilmoittaa hakemistaan paikoista muilla tavoin, esimerkiksi puhelimitse.

Lisääkö aktiivista työnhakua koskeva raportointi työnhakijoiden velvollisuuksia ja viranomaisten työtä?

Nykyisin työnhakijat raportoivat verkkopalvelussa työtarjousten tuloksista ja työllistymissuunnitelman toteuttamisesta. Aktiivisesta työnhausta raportointi korvaisi nykyiset raportoinnit. Säännöllinen raportointi työnhausta tuottaisi nykyistä enemmän ajantasaista tietoa, jota hyödynnettäisiin työnhakua tukevien palvelujen tarjoamisessa.

Tarkoituksena on, että työnhakua koskevia tietoja käydään kootusti läpi yhdessä työnhakijan kanssa kolmen kuukauden välein tehtävän palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Tietoja hyödynnetään ensisijaisesti työnhakijaa tukevien palvelujen suunnittelemiseksi. Vain jos erikseen ilmenee aihetta, asian käsittelyä jatketaan työttömyysturva-asiana. Raportointi ei siten lisäisi viranomaisten työmäärää nykyiseen verrattuna.

Johtaako uudistus tarpeettomien työhakemusten tehtailuun ja hakemusvyöryihin?

Esityksen lähtökohtana on luottaa nykyistä enemmän työttömien omaan näkemykseen siitä, mitä työpaikkoja heidän kannattaa hakea. Samoin luotetaan siihen, että työttömillä on ollut ja on jatkossakin halu työllistyä ja hakea töitä omatoimisesti.

Käytettävissä ei ole tilastotietoja siitä, kuinka paljon työnhakijat nykyisin hakevat oma-aloitteisesti työpaikkoja TE-toimiston tekemien työtarjousten lisäksi. Näin ollen määrällistä arviota siitä, kuinka paljon uudistus lisäisi työhakemusten määrää nykyiseen verrattuna, ei voida tehdä. Muutos ei kuitenkaan lisää työttömien velvoitteita nykyiseen verrattuna ja oletuksena on, että työnhakijat hakevat aktiivisesti omatoimisesti työtä jo nykyisin. Aktiivisen työnhaun velvoite ei myöskään koskisi kaikkia työttömiä. Tämän perusteella muutoksen ei arvioida aiheuttavan hakemusten määrään sellaista lisäystä, joka kuormittaisi työnantajia.

Koventuisivatko työttömien karenssit?

Ehdotetut muutokset eivät lisäisi työttömien velvoitteita nykyiseen verrattuna, mutta yksinkertaistaisivat niitä. Muutoksen myötä erilaiset tilanteet, joissa nykyisin tehdään selvityspyyntö ja mahdollisesti asetetaan korvaukseton määräaika, vähenisivät.

Nykyisinkin työttömyysetuuden saajan velvollisuus on hakea aktiivisesti töitä. TE-toimiston työtarjouksesta kieltäytymisestä tai työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyönnistä seurauksena on 60 päivän korvaukseton määräaika eli karenssi. Myös työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jättämisestä tai suunnitelman laatimisesta kieltäytymisestä voi

seurauksena olla karenssi. Jokaisesta edellä mainitusta tilanteesta voidaan asettaa erillinen karenssi, jos menettelyyn ei ole ollut pätevää syytä. Jos menettely on ollut toistuvaa, henkilölle voidaan asettaa työssäolovelvoite, jolloin oikeus työttömyysetuuteen lakkaa toistaiseksi.

Jos valmisteilla oleva muutosesitys toteutetaan, nykyiset työllistymissuunnitelmaan liittyvät erilaiset karenssit jäävät pois käytöstä. Yksilöidysti tarjottuja työpaikkoja tulisi jatkossakin hakea, mutta ne olisivat osa aktiivista työnhakua, jota arvioitaisiin 12 viikon tarkastelujaksoissa, eikä erikseen kuten nykyisin. Jos aktiivinen työnhaku olisi laiminlyöty, työnhakijalle asetettaisiin vain yksi korvaukseton määräaika, jonka pituudeltaan (60 päivää) vastaisi nykyisiä korvauksettomia määräaikoja.

Mikä on esityksen suhde työttömyysturvan aktiivimalliin?

Jos aktiivisen työnhaun laiminlyönnistä asetettaisiin 60 päivän korvaukseton määräaika, se syrjäyttäisi aktiivimallin mukaisen työttömyysetuuden alentamisen. Työnhakijalle ei siten tulisi päällekkäistä seuraamusta.

Vähenevätkö työttömien palvelut?

Esitetyssä uudistuksessa korostetaan työnhakijan oman aktiivisuuden merkitystä, mutta palvelusta ei olla tinkimässä. Maakunnat saisivat jatkossa valita vapaammin tavan, jolla ne sopivat asioista työttömien kanssa. Maakunnilla kuitenkin säilyisi velvollisuus olla yhteydessä työttömiin säännöllisesti vähintään kolmen kuukauden välein, arvioida heidän palvelutarvettaan sekä sopia palveluista.

Vuonna 2019 toimintansa aloittavissa uusissa maakunnissa yhdistyvät nykyisten TE-toimistojen ja ELYjen sekä maakuntaliittojen tehtävät maakunnallisina kasvupalveluina.

Miten lainvalmistelu etenee?

Hallituksen esitysluonnos, joka sisältää muun muassa esityksen uudesta julkisia rekrytointi- ja osaamispalveluita koskevasta laista ja työttömyysturvalain muutoksista, lähti lausuntokierrokselle 8. toukokuuta 2017. Lausuntoaika päättyy 16.6., jonka jälkeen lausuntopalaute käydään läpi ja arvioidaan mahdolliset muutostarpeet esitykseen.

Lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2017.

Milloin muutokset tulisivat voimaan?

Muutosten esitetään tulevan voimaan vuoden 2019 alussa, kun uudet maakunnat aloittavat ja ottavat vastuun työttömien palveluista.

Lue lisää

Työ- ja elinkeinoministeriön tiedote 5.5.2017 Työttömiä kannustetaan entistä aktiivisempaan työnhakuun ja yrittäjyyteen http://tem.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyottomia-kannustetaan-entista-aktiivisempaan-tyonhakuun-ja-yrittajyyteen

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi <http://tem.fi/lausuntopyynnot>